

Aphorif. 45.

uocauere neq[ue] sinus illos, neq[ue] tubera, uerum uasa ex utero in secundinam pertinentia. Ea enim Hippocrates tum alijs, tum maxime in quinto Aphorismorum libro, acetabuli nomine intellexisse uidetur, appellationem hinc fortassis sumens, quod haec uasa ab illis uteri sinibus, quae primum acetabula uocari inuimus, porrigantur. Atq[ue] hinc liquet, unde tot in Naturae operum descriptione exurgant contrariae prorsus autorum sententiae, quod scilicet Galeno dissectionis studio forum facile praecipuo nimium in humani corporis fabricae cognitione credamus, & ipsi nostris manibus dissectionem non aggrediamur: aut si id tentemus, ab illis casu abstineamus animalibus, ex quibus Galeni dogmata expendere liceret. Frustra enim in muliebri uteri^b amplitudine tubercula illa quae subflaua & dimidiatae piscae simillima esse diximus, indagabis: quum illa his penitus non donetur, uti neque asinae uterus. Si tamen uaccinum uterum ex macello tibi curaueris adferri, nihil his tuberibus (quouis etiam pacto uterum aperias) promptius occurret. Insuper in muliere quae non ita pridem concepit, incassum sinus illos quos coxendicis acetabulo conferebam, inquires: quod non solum hinc conijcio, quia non praegnantem mulierum uteri illis tuberibus prorsus expertes sunt, sed & quod refectione id in muliere fuisse a marito interfecta didicerim, cuius uteri interior superficies, & uasorum iam in semen pronascentium series nihil a canini & suilli uteri forma discrepabat, quam in foetis canibus indies conspiceret. Porro quum in mulieribus ab utero in secundinam uasa pertingere cernamus, illud acetabuli nomen illis propter Hippocratem ascribi poterit, quod ultimò recensiebam, quum uasa quaedam ab utero in secundinam pertinentia, acetabuli nomine quibusdam comprehensa arte staret. At iam opportunum erit secundinae & reliquorum foetus inuolucrorum naturam, & foetus formationem sermone quoad licebit uerissimè pertractare, & dein mamillarum quoque historiam hoc libro persequi.

DE INVOLUCRIS FOETVM IN VTERO tegentibus. Caput XVII.

FOETVS inuolucra utcumque quatuor tabellis trigesima figura exprimere conati sumus.

Quae in trahatione de foetuum formatione in controuersiam uenerit, ueritas uenire solet.

IN V M praesente libro etiam organa generationi subministrantia propter sedis uiciniam describere propoluerimus, conduxerit hic quoque de foetu, & potissimum de ipsum inuoluentibus tunicis, quaedam subijcere. Quamdoquidem diffusum de foetus formatione sermonem instituere, prolixum esset negotij, & ut uerum fatear, hic mihi aliorum autoritatibus duntaxat insistendum esset, & tandem uix mihi ipsi probabilia, non absque frequentibus controuersijs, adducerem. Nam & si quaedam ex foetuum & praegnantium uterorum dissectione didicerim, & in scholis nonnulla monstrare soleam, id tantummodo ex brutis, neq[ue] id ea qua oporteret diligentia habeo. praegnantem namq[ue] mulieres mihi ad dissectionem paucissimae hactenus obtigere. Quum itaq[ue] adhuc permulta ex frequenti ac sedula sectione me adepturum non diffidam, modò in dissertationum Oceanum me haudquaquam conijciam, praeter caetera disputaturus, num muliebri semen ad generationem aliquid praestet, mulieres etenim semen perinde ac uiros habere, muliebrium organorum fabrica superius edocuit. Dein num semen effectiuum simul & materiale principium foetui offerat, aut tantum effectiuum. Rursus si semen effectiuum principij tantum autor sit, quorsum id euanescat: & si materiale etiam principium sit, quas partes efformet, num scilicet eas quas solidas semper spermaticasq[ue] nuncupamus. Item quid primò generetur, omnia ne simul, an iecur, cor, & cerebrum prius simulq[ue]: an cor prius, aut iecur prius, & quònam tempore singula in foetuum formatione fiant: praeter eius generis quaestionum quamplurimas, uix paginis aliquot enumerandas, in quibus omnibus ferè Galenum ab Aristotele medici iuxta ac philosophi dissentire arbitrantur, hi quidè Aristotelis placita, illi uerò Galeni mordicus defendentes: sed per loue omnes sectione postposita, friuolis quibusdam rationibus, & autoritatū congerie duntaxat innixi. Quum interim sectio hic pleraq[ue] luculentissimè ostendat, quam si ita in mulieribus atq[ue] in brutis aggressus fuisset, & in has disceptationes me quoq[ue] iniiciens (uti aliquando quum quid ex alijs reperero, facturus sum) aliquot chartas absumerem, & ostenderem pariter quam bellè Galenus qui alios de sectionis negligentia increpat, sibi passim consentiat: & quam fuitiles rationes & à ueritate prorsus alienas in Aristotelem nimis profecto sophistice contexit, autumans neminem post illum sectiones aggressurum, suasq[ue] imposturas deprehensurum. Quamquam Aristotelis sententiam undiq[ue] ueram esse, non annuam, nihilominus tamen medicos expendere

dere uelim diligentius Galeni nimium omnibus coecum carnem pinguedinemque corporis nostri, omnes cartilagineas, membranas, ligamenta, uenas, artus, bras, cerebrum, & si quid aliud in corpore praeter haec, ubi sedulo medici affectu omni remoto indagant, ad secundi foetus inuolucrum constitutionem, muliebri praesens sermo quantumuis ipse renitatur, in alium locum cipio institutum fuit, foetum inuoluentes tunicae ueniunt & in libris de Partium usu, & libris de Semine & foetu ipse tecum ubi eas tute in homine, aut suae, canis uel obsequis canis & suis inuolucra hominis respondere docet in cane effeta aut suae foetuum inuolucra non oscitante haec mea Galeni locis conferens animaduertas, num uerum etiam tunc perspectum habeas, quousque ueram humani potuerit. ^b Primum itaque foetus inuolucrum, quod uniuersum non eo modo obuoluit, quo nucleum à sua aut quo reliqua duo inuolucra foetum ambire mox aut uasa contingit modo cingit. Haudquaquam enim foetus partem contingit, sed tantum ita se habet, ac si quod ad elatissimam usque illium ossium sedem fascia impensissima ex foetus proportionem tanta duntaxat est, quantissima sede ad mucronatam usque cartilagineam pertinet latitudo non multum excedit cubiti cum extrema inuolucrum id foetum uelice alicuius, aut ipsius uteri molitudo tanta est, quanta summa interioris uteri superficiei superficie utero undique contigua est, & adnata foetus mediam regionem, si modò mihi foetum ita iaceantur implexusque in utero (aliter ac uulgus per uasum) suis crassities nequaquam membranae modo tenuis est soluendus est, uteri inuolucrorum crassitiam longè superat. Deinde substantia non constituitur membranae, ut alteram non reperias similem, nisi fortassis illam foetus substantiae assimilare uelles. Est enim huius inuolucrorum tanta est, quanta summa interioris uteri superficiei substantiae ab utero foetum petentes, in hoc inuolucrum foetus ambitu in aliquod uniuersum foetum inuoluens xat quod iam describere (utinam tam sceleriter, atque pueror. Vasa itaque uterum implicantia suis osculis in hoc non inopportune contuleris, pertingunt aperiunturq[ue] creantur uasa tot numero, quot uasorum ora inuolucrum dem oris uenae procreantur, ab arteriarum autem arteriarum admodum implicatae, tandem inuicem colliguntur in arterias, & tantisper grandiores rami ita collecti in matre in duos colliguntur uenarum caudices, & arteriae iternarum caudices duo inuolucra, quae uniuersum foetum cum pertingunt, sanguinem & uitalem spiritum foetui reliquae corporis uenae & arteriae ipsas quas perperant pertingerunt. Hoc itaq[ue] extimū foetus inuolucrum aliud nihil est uasa uteri pertingunt implicaturq[ue], ob hoc potissimum ab utero in inuolucrum hoc pertingunt, sed ut huius inuolucrum uasa: quae per foetus umbilicum ducta, unica tantum rant. ^b Exterior igitur praesentis inuolucrum superficies uniuersa, proximaq[ue] est: interior autem ipsius superficies adnata inuolucro, quod iam aggrediar: simulatq[ue] indicauero ex tuo arbitratu nomen imponas, memor Galeni uniuersum inuolucrum *χρηστω*, uti & Latinos secundas, seu secundum fortè idem cum Galeno illi nomen impones, expende ar